

Diverzita machorastov na ruinách slovenských hradov a zrúcanín

Daniela Uhereková Šmelková

Katedra botaniky PriF UK Bratislava, Révova 39, 811 02 Bratislava
daniela.uherekova@fns.uniba.sk

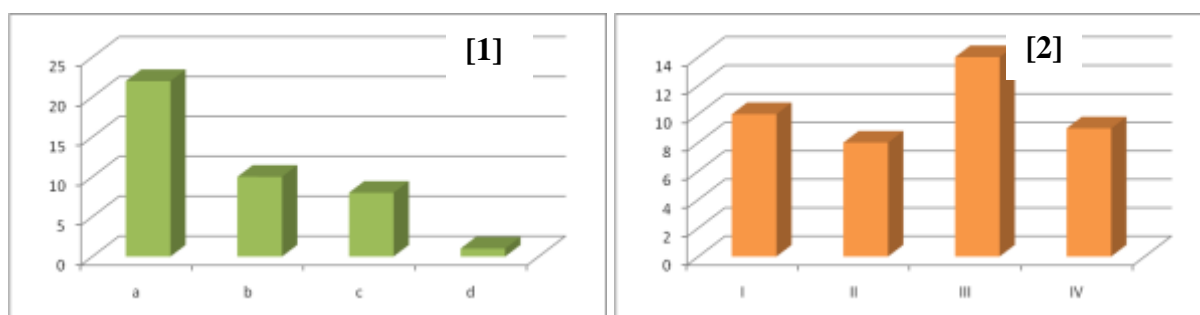
Pozornosť bryologickej verejnosti v Strednej Európe je v posledných desaťročiach zameraná na výskum diverzity a priestorového rozšírenia machorastov v kultúrnej krajine. Machorasty sú na skalách a murive často pionierskymi organizmami. Hrady a ruiny hradov ako nevyužívané alebo málo využívané antropogénne prvky v krajine tvoria refúgiá pre viaceré epilittické taxóny vyšších i nižších rastlín. Výskum flóry hradov má počiatky v 19.storočí [1]. Na území Slovenskej republiky však nebol doteraz realizovaný komplexný výskum machorastov uvedených stanovíšť, existuje len málo recentných údajov ako súčasť floristických prác [2].

Cieľom výskumu bolo zaznamenať diverzitu machorastov vybraných slovenských hradov a zrúcanín, stanovenie pokryvnosti a frekvencie výskytu taxónov a ich substrátové preferencie.

Počas výskumu bolo preskúmaných 20 slovenských hradov a zrúcanín, na ktorých bolo zaznamenaných spolu 41 taxónov machorastov (37 machov a 4 pečeňovky). Na jednu lokalitu pripadlo v priemere 13 druhov. Najvyššia druhová diverzita bola zaznamenaná na Košickom hrade (27 druhov), najnižšia na lokalitách Dobrá Niva (3 druhy) a Strečno (6 druhov).

Najvyššia frekvencia výskytu bola zaznamenaná pri druhoch *Tortula muralis*, *Homalothecium sericeum*, *Ceratodon purpureus*, *Homalothecium lutescens*, *Anomodon viticulosus*, *Bryum capillare*, *Hypnum cupressiforme* a *Bryoerythrophyllum recurvirostrum*.

Z hľadiska substrátu zistené taxóny preferovali suchý substrát (Graf 1), výskyt vlhkomilných taxónov bol výrazne nižší, jednalo sa predovšetkým o taxóny nájdené pri báze podmáčaných múrov. Miera zatienenia (Graf 2) nebola významným ukazovateľom.

Druhová početnosť v závislosti od pôdnej vlhkosti substrátu a miery zatienenia; a = suchý substrát, b = vlhký substrát, c = mokrý substrát, d = zmiešané, I = exponované slnečnému žiareniu, II = v polotieni, III = v tieni, IV = zmiešané.

[1] KIRSCHLEGER, F., Flore d'Alsace et des contrees linutrophes. Vol.3, p. I: Vegetation alsatavo-sgienne. Strasbourg. IV: 1858, 456.

[2] JANOVICOVÁ, K., KUBINSKÁ, A., Present state of the bryophyte diversity in the Protected Landscape Area Biele Karpaty (Western Carpathians, Slovakia). *Biologia*, 2001, 56: 33–41.